

Warszawa, 06.05.2021

Dr hab. Maciej Raś

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Warszawski

RECENZJA

dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego doktor Magdaleny Żakowskiej oraz wskazanego w Jej wniosku w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji osiągnięcia naukowego: *Kłopoty z niedźwiedziem. Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020, ss. 348.

1. Sylwetka naukowa dr Magdaleny Żakowskiej

Pani dr Magdalena Żakowska ukończyła w 2003 roku studia magisterskie w zakresie międzynarodowych stosunków politycznych (specjalność wschodnia) na Wydziale Studiów Międzynarodowych i Politologicznych Uniwersytetu Łódzkiego. W tym ośrodku naukowym uzyskała zatrudnienie na stanowisku adiunkta po uzyskaniu w 2010 roku stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii na podstawie rozprawy doktorskiej na temat *Russland- i Polendeutsche. Zaprogramowanie kulturowe niemieckich „późnych przesiedleńców” z Rosji i Polski*. Swoją aktywność badawczą prowadziła także w ramach Katedry Europy Środkowej i Wschodniej, Katedry Studiów Europejskich oraz – w ostatnim okresie – Katedry Teorii i Historii Stosunków Międzynarodowych.

Dr Żakowska współpracowała także z Polskim Instytutem Spraw Międzynarodowych (2004 rok) i Uniwersytetem St. Gallen (w latach 2011-2012). W ostatnim z wymienionych ośrodków naukowych przebywała, realizując projekt badawczy dotyczący obrazu Rosji w szwajcarskim dyskursie satyrycznym

w XIX wieku. W okresie po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka odbyła także cztery inne zagraniczne pobyty badawcze: na Uniwersytecie w Chemnitz (2012 rok), w Berlinie (2013 rok), Smoleńsku (2016 rok) oraz Smoleńsku i Petersburgu (w tym samym roku). Wskazana aktywność badawcza za granicą (nie licząc udziału w konferencjach naukowych) możliwa była w większości dzięki udziałowi dr Żakowskiej w czterech projektach badawczych w roli głównego beneficjenta lub wykonawcy, w tym zaangażowaniu w realizację grantu naukowego „Wizerunek Rosji-niedźwiedzia w kulturach europejskich”, który uzyskał finansowanie Narodowego Centrum Nauki.

2. Ocena dorobku naukowego dr Magdaleny Żakowskiej

Dorobek naukowo-badawczy dr Magdaleny Żakowskiej należy uznać za znaczący zarówno pod względem liczby publikacji naukowych, jak i biorąc pod uwagę ich wysoki poziom merytoryczny. Od momentu uzyskania stopnia naukowego doktora Habilitantka opublikowała 3 monografie naukowe (w tym 1 w postaci znowelizowanej wersji pracy doktorskiej oraz 1 jako współautorka), 6 artykułów w czasopiśmie naukowych (w tym 3 w języku angielskim i 2 w języku rosyjskim) oraz 18 rozdziałów w monografiach zbiorowych (w tym 5 po angielsku i 2 po rosyjsku). Dr Żakowska była również współredaktorką naukową pracy zbiorowej. Wyniki poczynionych ustaleń badawczych Habilitantka prezentowała na licznych (blisko 30 w ciągu dekady) konferencjach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym.

Dr Magdalena Żakowska aktywność naukowo-badawczą po uzyskaniu stopnia doktora koncentrowała wokół czterech – w znacznym stopniu powiązanych z sobą - obszarów, analizując:

- rzeczywistość poradzieckiej Rosji i rosyjskie myślenie polityczne;
- politykę historyczną i dyskursy tożsamościowe w państwach Europy Zachodniej;
- zagadnienia Rosji i UE w dyskursie eurosceptycznym;
- tematykę Niemców polskich i rosyjskich: ich kulturę i dylematy tożsamościowe.

W ramach pierwszego z wymienionych obszarów badawczych Habilitantka analizowała przede wszystkim współczesną tożsamość społeczną Rosjan oraz genezę, uwarunkowania i założenia ideologiczne polityki migracyjnej Rosji po 1991 roku. Zwracała przy tym uwagę między innymi na wyjątkowy sposób rozumienia zmiernicy cywilizacji w myśli rosyjskiej, który znacząco różnił się od percepcji prezentowanej przez intelektualistów zachodnioeuropejskich. Podkreślała również fakt, że Federacja Rosyjska należy do szczególnej kategorii państw imigracyjnych: z jednej strony, w ciągu ostatnich lat stała się państwem o największej liczbie imigrantów na świecie, zaraz po USA, a z drugiej - efekty uboczne związane z imigracją prowadziły do narastania w społeczeństwie rosyjskim tendencji ksenofobicznych wobec nie-Rosjan. Dr Żakowska słusznie uwypuklała znaczenie nadawane w rosyjskich debatach imigracyjnych pojęciom odnoszącym się do socjologicznych kategorii „swoich” i „obcych”, pojmowanych w Rosji w kontekście etniczno-kulturowym.

W drugim nurcie badawczym dr Żakowskiej plasuje się monografia *Kłopoty z niedźwiedziem. Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku*, stanowiąca podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Ponadto Habilitantka prowadziła badania nad kwestią symboli politycznych i ich wpływu na kształtowanie relacji międzynarodowych, mitów narodowych w różnych regionach Europy, a także trwałości stereotypów i uprzedzeń w relacjach międzyetnicznych. W monografii jej współautorstwa pod tytułem *Europa i niedźwiedź* skoncentrowała się na przykład na genezie, ewolucji, specyfice i wykorzystaniu w stosunkach międzynarodowych metafory „rosyjskiego niedźwiedzia” jako symbolu Rosji od XVI wieku do czasów współczesnych. Wspomniana praca to jednocześnie studium polityki europejskiej oraz przyczynek do rozważań o roli kapitału kulturowego oraz przemocy symbolicznej i zjawiska „orientalizacji” w relacjach Rosji z Zachodem.

Trzeci obszar zainteresowań badawczych Habilitantki dotyczył Rosji i Unii Europejskiej w dyskursie eurosceptycznym. Dr Żakowska doszła do ważnych i interesujących wniosków, wskazując między innymi, że *mainstreamowe* debaty na temat wpływów rosyjskich w UE skoncentrowane zostały na podkreślaniu faktu istnienia wojny ideologicznej i propagandowej w relacjach Rosja-Zachód, uwypuklaniu też o realności zagrożeń związanych z wpływami politycznymi, gospodarczymi

i ideologicznymi Rosji w poszczególnych państwach UE, jak również zaznaczaniu eurosceptycznego aspektu postaw prorosyjskich. Dr Żakowska starała się udowodnić, że nie istnieje prosta korelacja między postawami prorosyjskimi a eurosceptycyzmem, podobnie jak nie ma prostej korelacji między postulowaną polityką obywateli poszczególnych państw członkowskich UE wobec Federacji Rosyjskiej a ich stosunkiem do tego kraju. Zwróciła jednak uwagę na zjawisko fascynacji „Rosją Putina”, obecną w mediach reprezentujących poglądy skrajnie prawicowe i eurosceptyczne.

Ostatnim spośród wskazanych przez Habilitantkę obszarów zainteresowań naukowo-badawczych stała się tematyka kultury i dylematów tożsamościowych Niemców polskich i rosyjskich w RFN. W ramach dokonanych ustaleń badawczych dr Magdalena Żakowska stwierdziła między innymi występowanie znaczących różnic w kulturze, strategiach tożsamościowych oraz sposobach integrowania się w społeczeństwie niemieckim obu grup tak zwanych „późnych przesiedleńców”. Aktywność naukowa prowadzona w tym zakresie stanowiła rozwinięcie badań, które doprowadziły do przygotowania, obrony i publikacji pracy doktorskiej.

Podsumowując, uważam, że dorobek badawczy dr Magdaleny Żakowskiej zarówno w sensie ilościowym, a tym bardziej jakościowym, jest znaczący i wskazuje na stały rozwój naukowy. Publikacje dr Żakowskiej charakteryzują się dobrym warształem badawczym i oryginalnością. Co warto podkreślić, teksty autorstwa Habilitantki zostały opracowane na podstawie bogatej literatury obcojęzycznej.

3. Ocena monografii wskazanej jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym

3.1. Zasadność wyboru obszaru badawczego i tytułu pracy

Dr Magdalena Żakowska za swoje główne osiągnięcie naukowe, o którym mowa w artykule 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku (tekst jednolity: Dz.U.2020.0.85), uznała pracę zatytułowaną *Kłopoty z niedźwiedziem. Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku*, wydaną przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego (Łódź 2020, ss. 348).

Wybór obszaru badawczego i tytułu rozprawy zasługuje na pełną akceptację. Niemcy, co Autorka podkreśliła w pracy, posiadają największą wśród państw zachodnioeuropejskich tradycję związków intelektualnych z państwami Europy Wschodniej, w tym Rosją. Niemieccy politycy, politolodzy, eksperci, czy dziennikarze zaliczani są do najbardziej wpływowych środowisk kształtujących postrzeganie carskiej Rosji, ZSRR, a obecnie Federacji Rosyjskiej w Europie i – szerzej – w świecie Zachodu. Debata publiczna w Niemczech ma obecnie istotny wpływ na formułowanie polityki Zachodu, zwłaszcza Unii Europejskiej, wobec Rosji.

Przeprowadzenie analizy ewolucji niemieckiego dyskursu medialnego na temat Rosji ma więc sens zarówno ze względów poznawczych, jak i diagnostycznych, umożliwiając lepsze zrozumienie postrzegania Rosji w Niemczech i procesu kształtowania niemieckiej polityki wobec Federacji Rosyjskiej, warunkowanego w znacznej mierze wpływem owego dyskursu. Biorąc pod uwagę, że Niemcy, Austria i Szwajcaria stanowią trzon niemieckiego obszaru językowego (szerzej: kulturowego) zasadne wydaje się dążenie Autorki do porównania miejsca Rosji w dyskursie medialnym wspomnianych państw. Jest to tym bardziej istotne, że cechuje je zróżnicowane podejście do procesów integracji europejskiej oraz polityki UE i Zachodu jako całości wobec Rosji. Analiza porównawcza dyskursów medialnych trzech bliskich sobie kulturowo krajów jest jednym z elementów wyjaśniających przyczyny i przejawy odmiennego postrzegania Rosji w tych państwach i definiowania ich interesów narodowych w odniesieniu do polityki na kierunku wschodnioeuropejskim.

W kontekście podjętego tematu, bardzo trafne jest stwierdzenie Habilitantki, że niemieckojęzyczne przekazy medialne odgrywają ogromną rolę w kształtowaniu, jak i odzwierciedlaniu postaw politycznych obywateli nie tylko państw wskazanych w tytule, lecz również wielu innych państw Starego Kontynentu.

Zagadnienie wzajemnego postrzegania państw Zachodu i Rosji znalazło się w kręgu zainteresowań badawczych licznych politologów, historyków i medioznawców, z czego Habilitantka zdaje sobie doskonale sprawę (przywołując w rozprawie konkretnych autorów i ich dzieła). Podobnie, jak i tematyka relacji niemiecko-rosyjskich tak w ujęciu politologicznym, jak i historycznym. Oryginalność badań przeprowadzonych przez dr Magdalenę Żakowską polega przede wszystkim na kompleksowym, przekrojowym, interdyscyplinarnym i porównawczym ujęciu

dyskursów medialnych dotyczących problematyki rosyjskiej w Niemczech, Austrii i Szwajcarii, opartym na bogatej, dobrze dobranej bazie źródłowej.

3.2. Cel badawczy i metody badawcze

Cel badań został w rozprawie czytelnie zakreślony i zrealizowany w praktyce. Celem tym stała się „identyfikacja i dekonstrukcja politologicznych dyskursów medialnych dotyczących Rosji w niemieckojęzycznych środkach masowego przekazu od drugiej połowy XIX do początku XXI wieku”. Habilitantka skupiła się na wyszczególnieniu i analizie poszczególnych komponentów wizerunku polityki zagranicznej Rosji na wyselekcjonowanym materiale badawczym, który objął zróżnicowaną bazę źródłową: zarówno prasę codzienną, w tym satyryczną i materiały propagandowe, jak i podręczniki do historii.

Dr Żakowska założyła (choć zaprezentowała to dopiero na zakończenie rozprawy), że przeprowadzona analiza dyskursów medialnych prowadzić ma do udzielenia odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- jakie dyskursy politologiczne związane z Rosją toczyły się w niemieckojęzycznych mediach sto pięćdziesiąt, sto i pięćdziesiąt lat temu, a jakie toczą się obecnie?
- na czym polega specyfika dziennikarskich, w tym satyrycznych, „niemieckocentrycznych” percepcji polityki zagranicznej Rosji oraz skąd biorą się i na czym polegają pojawiające się między nimi różnice?
- czym różnią się niemieckojęzyczne dyskursy medialne od innych dyskursów zachodnioeuropejskich? Jaka rola przypada w nich Rosji w zestawieniu z niemieckojęzyczną debatą toczącą się wokół innych państw i problemów?
- czy i ewentualnie w jaki sposób niemieckojęzyczne dyskursy medialne korelują z postawami wobec Rosji ujawnianymi w ramach badań opinii publicznej?

Autorka zadeklarowała, że w pracy „odniosła się zarówno do teorii, metod i narzędzi badawczych wykorzystywanych w naukach o polityce, jak i w medioznawstwie”, a „ważnym punktem odniesienia” stały się „kategorie/pojęcia” takie jak:

- konstruktywistyczny model poznania, zarówno w ujęciu socjologicznym, jak i związanym stricte z naukami o polityce (implementacja teorii konstruktywistycznych na grunt nauki o stosunkach międzynarodowych);
- teoria tożsamości społecznej H. Tajfela i J. Turnera;
- teoria realizmu i liberalizmu w nauce o stosunkach międzynarodowych;
- teoria krytyczna w obrębie teorii stosunków międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem koncepcji dyskursów władzy M. Foucault i przemocy symbolicznej P. Bourdieu;
- tezy dotyczące implikacji społecznych związanych z zakorzenieniem się danego państwa w ramach określonej kultury politycznej, w tym rozważania E. Voegelina na temat zjawiska gnozy politycznej.

Powyższa deklaracja Habilitantki pozostawia pewien niedosyt, gdyż Autorka monografii nie zawsze wskazywała wprost, które z wymienionych „kategorii/pojęć” okazały się szczególnie użyteczne w kontekście analizowania poszczególnych aspektów problemu badawczego. Mało konkretne jest przede wszystkim przywołanie „teorii realizmu i liberalizmu w nauce o stosunkach międzynarodowych”. Odwołanie to dotyczy bowiem bardzo obszernego „zestawu” podejść badawczych (tak w przypadku szkoły realistycznej, jak i liberalnej). Dr Żakowska wskazuje raczej na zakotwiczenie innych autorów w kręgu określonych paradygmatów (np. odzwierciedlające dyskurs liberalny diagnozy E. Albrechta), niż aplikację i użyteczność danego (liberalnego lub realistycznego) podejścia teoretycznego we własnych badaniach. Za istotny wyjątek uznać należy w tym przypadku zdefiniowanie realizmu politycznego jako szczególnie ważnego w kontekście analizy XIX-wiecznego dyskursu na temat Rosji w Niemczech i Austro-Węgrzech. Autorka znacznie bardziej umiejętnie wskazuje za to na zastosowanie podejść konstruktywistycznych.

Analiza treści rozprawy wskazuje jednak, że dr Magdalena Żakowska potrafi sprawnie posługiwać się w praktyce, a tym samym aplikować do realizowanych badań, większością z zadeklarowanych teorii, metod i narzędzi badawczych. Dotyczy to w szczególności zastosowania ujęć konstruktywistycznych dla wyjaśniania specyfiki stosunków międzynarodowych.

Autorka uwypukliła traktowanie w omawianych dyskursach, narracjach i ikonograficznych obrazach Rosji wizerunków tego państwa jako swoistej przestrzeni wyobrażonej, na której skumulowały się „zachodnioeuropejskie imaginacje, fobie, fantazmaty dotyczące Innych”. Trafnie wskazała także na rządzącą dyskursem satyrycznym stereotypizację i schematyczność przekazu. Habilitantka właściwie założyła, że znaczącą rolę w budowaniu postrzegania Rosji odgrywały każdorazowo uwarunkowania historyczne, przy czym intensywność i intencyjność w stosowaniu klisz pojęciowych zależała od aktualnego stanu relacji politycznych poszczególnych państw z Rosją, jak i z innymi państwami kontynentu, a także od aktualnego modelu kultury i myśli politycznej w Niemczech, Austrii i Szwajcarii.

Dr Magdalena Żakowska zastosowała poprawnie ilościowe (ilościową analizę zawartości treści) i jakościowe metody badawcze (zwłaszcza analizę tekstów i obrazów). Na szczególną uwagę zasługuje, moim zdaniem, decyzja Autorki o zastosowaniu metody komparatystycznej, tak w ujęciu „horyzontalnym” – w postaci porównania dyskursów medialnych na temat Rosji w trzech państwach niemieckojęzycznych, jak i „wertykalnym” - poprzez ukazanie ewolucji wspomnianych dyskursów na „osi czasu” w poszczególnych państwach.

W sferze teoretyczno-metodologicznej recenzowana praca wykazuje wewnętrzną koherencję, a przewód logiczny rozprawy prowadzi do osiągnięcia celów wskazanych przez Habilitantkę. Praca ma w znacznej mierze charakter indukcyjny, a zaprezentowany wywód umożliwił sformułowanie racjonalnych wniosków. Wątpliwości może jednak budzić brak czytelnego zaprezentowania celów oraz pytań badawczych we *Wstępie*. Autorka nie sformułowała także wyraźnie tezy/tez lub hipotezy/hipotez badawczych (taką rolę pełnić mogłyby wnioski zaprezentowane w *Zakończeniu*). Należy to uznać za pewną wadę ocenianego dzieła w kontekście jego poprawności metodologicznej, choć nie wpływającą znacząco na jego wartość poznawczą.

3.3. Struktura i treść rozprawy

Recenzowane dzieło składa się z trzech rozdziałów merytorycznych opatrzonych wstępem, zakończeniem i bibliografią oraz wykazem tabel, ilustracji

i wykresów. Przyjęty podział treści umożliwił realizację zamierzeń badawczych Habilitantki.

Struktura rozprawy nosi charakter chronologiczno-problemowy. W poszczególnych rozdziałach zawarto analizę niemieckiego, austriackiego i szwajcarskiego dyskursu medialnego w – odpowiednio – XIX i początkach XX wieku (do 1914 roku; rozdział pierwszy), w trakcie I wojny światowej i w okresie istnienia ZSRR (rozdział drugi) oraz w czasach współczesnych (ZSRR i „nowa Rosja”; rozdział trzeci). W ramach kolejnych rozdziałów Autorka poruszyła konkretne problemy związane z przedmiotowym dyskursem, na przykład ikonograficzne reprezentacje carskiej Rosji w niemieckiej i szwajcarskiej prasie satyrycznej w latach 1848–1914 (podrozdział 1.1.), postrzeganie ZSRR w prasie satyrycznej Republiki Weimarskiej (podrozdział 2.2.), czy też widoczny na łamach prasy niemieckiej i austriackiej po 2000 roku motyw „Rosji Putina” jako państwa ocenianego zarówno krytycznie, jak i odbieranego w kategoriach wzoru cywilizacyjnego.

Wybrane studia przypadków zawierają bez wątpienia cechy dystynktywne dyskursu politycznego na temat Rosji w poszczególnych okresach w trzech państwach niemieckojęzycznej wspólnoty kulturowej i umożliwiają przeprowadzenie prawidłowego wnioskowania. Niemniej jednak zaprezentowana struktura rozprawy nie została podporządkowana jednolitemu schematowi (w kontekście analizy postrzegania Rosji/ZSRR w konkretnym czasie i państwie), co zaburzyło do pewnego stopnia aplikację metody komparatystycznej oraz ciągłość i przejrzystość narracji.

W *Zakończeniu* Autorka zaprezentowała ustalenia badawcze wynikające z przeprowadzonej w rozprawie analizy. Wnioski, uwagi i komentarze Habilitantki ujęte w tej części rozprawy odnoszą się w pełni do analizy i wniosków cząstkowych zaprezentowanych we wcześniejszych fragmentach dysertacji.

Dr Magdalena Żakowska trafnie scharakteryzowała analizowany dyskurs na temat Rosji jako nośnik, ale i źródło wiedzy Niemców, Austriaków i Szwajcarów o rzeczywistości rosyjskiej w omawianym okresie, a także przejaw kultury politycznej państw niemieckojęzycznych. Habilitantka podkreśliła w tym kontekście trwałość określonych motywów narracyjnych za wątek dominujący uznając uwypuklanie „inności” Rosji, jej nieeuropejskości (względnie niepełnej europejskości), czy „orientalności”. Słusznie zauważyła, że deprecjacja „innej” („obcej”) Rosji

posiadała także wymiar związany z afirmacją własnej tożsamości narodowej, zwłaszcza w Niemczech. Autorka monografii, co należy docenić, zaprezentowała również wnioski dotyczące przyczyn i przejawów ewolucji narracji i wizualizacji na temat Rosji w państwach niemieckojęzycznych.

Treść pracy określić można mianem bogatej oraz dokonanej na dobrym poziomie merytorycznym i (z pewnymi uwagami) metodologicznym. Dotyczy to tak warstwy opisowej, jak i strony analitycznej rozprawy. Praca została napisana z dużym znanstwem omawianej problematyki. Habilitantka posłużyła się w rozprawie językiem właściwym pracom naukowym, przy czym zadbała o zachowanie żywego i barwnego stylu narracji. Redakcja pracy także nie budzi zastrzeżeń. Bardzo dobrze usystematyzowana i zredagowana została również bogata bibliografia. W rozprawie wykorzystano wystarczającą dla przeprowadzenia poprawnej analizy bazę źródłową. Lektura recenzowanej monografii zdradza rozległą wiedzę, pasję oraz dojrzałość badawczą Habilitantki, co umożliwiło jej umiejętne poruszanie się po rozległym, złożonym i trudnym obszarze badawczym.

4. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich dr Magdaleny Żakowskiej

Habilitantka prowadziła i współprowadziła liczne zajęcia dydaktyczne na kierunkach studiów stosunki międzynarodowe, politologia i międzynarodowe studia kulturowe oraz w Studium Doktoranckim Nauk o Polityce Uniwersytetu Łódzkiego. Część jej dorobku dydaktycznego obejmowała także seminaria licencjackie i magisterskie (dr Żakowska wypromowała blisko 70 licencjatów i magistrów) oraz zajęcia w języku angielskim. Co istotne, aktywność dydaktyczna dr Żakowskiej koncentrowała się wokół takich obszarów tematycznych, jak: polityczne i kulturowe uwarunkowania stosunków międzynarodowych; polityka wewnętrzna i zagraniczna Rosji; relacje międzynarodowe i przemiany instytucjonalne w UE; medioznawstwo. Kształcenie studentów powiązane więc było bezpośrednio z działalnością badawczą Habilitantki. Starła się ona również podnosić kompetencje dydaktyczne, zwłaszcza w zakresie kwalifikacji językowych (co zapewne wpłynęło pozytywnie także na jakość prowadzonych badań naukowych) oraz metodyki nauczania.

Dr Magdalena Żakowska wniosła też pewien wkład w działalność organizacyjną na rzecz macierzystej uczelni i wydziału (między innymi dzięki pracy nad programami studiów czy udziałowi w przygotowaniu wniosku o przyznanie prawa do nadawania stopnia doktora habilitowanego) oraz popularyzującą jednostkę, w której została zatrudniona. Od 2010 roku Habilitantka pełniła aktywnie funkcję opiekuna Koła Naukowego Europy Wschodniej.

5. Wniosek końcowy

Całościowa ocena dorobku naukowego dr Magdaleny Żakowskiej, przede wszystkim zaś wnikliwa analiza przedłożonego jako podstawa ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie nauk o polityce i administracji osiągnięcia w postaci monografii *Kłopoty z niedźwiedziem. Rosja w niemieckim, austriackim i szwajcarskim dyskursie medialnym od XIX do XXI wieku*, pomimo naturalnych w każdym dorobku naukowym niedoskonałości, potwierdza kompetencje badawcze Habilitantki, która zasługuje na przyznanie jej samodzielności naukowej w wymiarze prawno-instytucjonalnym.

Wyrażam przekonanie, że dr Magdalena Żakowska spełnia wymogi dotyczące ubiegania się o stopień doktora habilitowanego zawarte w Ustawie o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 roku. Dlatego też wnoszę o dopuszczenie dr Magdaleny Żakowskiej do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

